

A LILA-HEGYI KILÁTÓ

A LILA-HEGYI KILÁTÓ

A Sokorói-halomvidék egyik legmagasabb pontján, a 312,9 méteres Lila-hegyen álló kilátó az 1977-ben itt emelt geodéziai mérőtorony köré épült. Felső járószintjének magassága 11,7 m, ahova 58 lépcsőn lehet feljutni. A lépcső belső oldalán 15 hazai fafaj rövid ismertetője olvasható. A torony belsejét pedig Nyéki Lajos által készített festmények díszítik. Fentről, a 12 oldalú kilátó teraszról jól megfigyelhetők a közeli települések és a Pannonhalmi Főapátság bencés monostora. Közepes látási viszonyok mellett 50-70 kilométerre lehet ellátni, de ha rendkívül tiszta a levegő, akkor akár a 120-140 kilométer távolságban fekvő Kárpátok és Alpok hegyei is megpillanthatók, vagyis szinte az egész Kisalföld területe áttekinthető! A Nyúl és Győrújbarát község határán álló kilátót a Kisalföldi Erdőgazdaság Zrt. építtette és 2018 tavaszán adta át a természetjáró közönségnek. Kérjük az ide látogatókat, féltő gonddal óvják, vigyázzák e messzelátó építményt, hogy a szemtelők, firkálók ne csúfítsák el a tornyot és annak környékét!

A KILÁTÓ ALAPJÁT AZ 1977-BEN ÉPÜLT
GEODÉZIAI BEMÉRŐTORONY ALKOTJA.

A KILÁTÓ 2018 TAVASZÁN ÉPÜLT GYŐRÚJBARÁT ÉS NYÚL KÖZSÉG
HATÁRÁN AZ ERDŐVEL BORÍTOTT 313 MÉTERES LILA-HEGYEN.

A 2018. ÁPRILIS 27-I AVATÓ ÜNNEPSÉG FŐSZEREPLŐI:
KARA ÁKOS ORSZÁGGYŰLÉSI KÉPVISELŐ,
SZALÓKI GÉZA ÉS SCHMIEDT HENRIK POLGÁRMESTEREK,
VALAMINT ORBÁN TIBOR,
A KISALFÖLDI ERDŐGAZDASÁG ZRT. VEZÉRIGAZGATÓJA

2019. OKTÓBER 8-ÁN
ÚJABB FEJLESZTÉSEKKEL
(FEDETT PIHENŐHELYEK,
KÜLSŐ ÉS BELSŐ MEGVIÁGÍTÁS,
BELSŐ FESTMÉNYEK,
2 INFORMÁCIÓS TÁBLA)
BŐVÜLT A KILÁTÓ ÉS KÖRNYÉKE.

A FÁKLYA ALAKÚ ÉPÍTMÉNY ELŐLRŐL, OLDALRÓL ÉS HÁTULRÓL SZEMLÉLVE

A KILÁTÓ BEJÁRATA

58 LÉPCSŐFOK
VEZET A
KILÁTÓTERASZIG.
A 120 CM SZÉLES
LÉPCSŐN A FEL
ÉS LEMENŐK
KÉNYELMESEN
ELKERÜLHETIK
EGYMÁST.

ACÉLVÁZ
ERŐSÍTI A
RÁCSOS
FASZERKEZETET
A BELSŐ
TORONYHOZ.

Kocsányos tölgy (*Quercus robur*)

Mind esztétikai, mind szilárdsági tulajdonságai kiválóak, emellett az egyik legtartósabb faanyag. A vasútépítésben sokáig kizárólag tölgyből készült talplákat használtak. Templomok tetőszerkezetében több száz éves gerendáit találhatjuk meg. Parketta-, bútor-, hordókészítés alapanyaga, színfurnéknént is kedvelt.

NEMESFÖLDI ERDŐGAZDASÁG ZRT

Közönséges bükk (*Fagus sylvatica*)

Kemény, szívós, sűrű szövetű faanyag. Gőzölve jól hajlítható, kevésbé vetemedik, színe vörösesbarnára vált. Régen csak tűzifaként és faszénégetésre használták, ma azonban az egyik legsokoldalúbban felhasznált fafajunk. Készülhet belőle furnér, rétegelt lemez, idompréselt lemez, hajlított bútor, padlóburkolat, sőt akár fakanál is.

Hegyi juhar (*Acer pseudoplatanus*)

Mutatós rajzolatú, esztétikus faanyag. A bútoripar leginkább frontfelületek készítéséhez használja. Kopásállósága miatt parketták, fajtékók kiváló anyaga. Egyik legfontosabb felhasználási területe a hangszergyártás. Hegedűk, fuvolák, zongorák, sőt az orgonák készítéséhez is felhasználják.

A LÉPCSŐ BELSŐ OLDALÁT 15 HAZAI FAFAJ RAJZA ÉS RÖVID LEÍRÁSA DÍSZÍTI, MÖGÖTTÜK A FARÁCZOZAT AZ ÉPPEN BEMUTATOTT FAFAJBÓL KÉSZÜLT.

A LÉPCSŐ A
KILÁTÓ KÖZEPÉN
ÁTHALAD A
TORONY
KIVILÁGÍTHATÓ
BELSEJÉN,
MELYNEK
FALÁRA
NÖVÉNYEK ÉS
ÁLLATOK KÉPÉT
FESTETTE A
MŰVÉSZ,
NYÉKI LAJOS.

AZ ÉPÍTMÉNY FELÜL KISZÉLESEDŐ
KILÁTÓTERASZBAN VÉGZŐDIK.

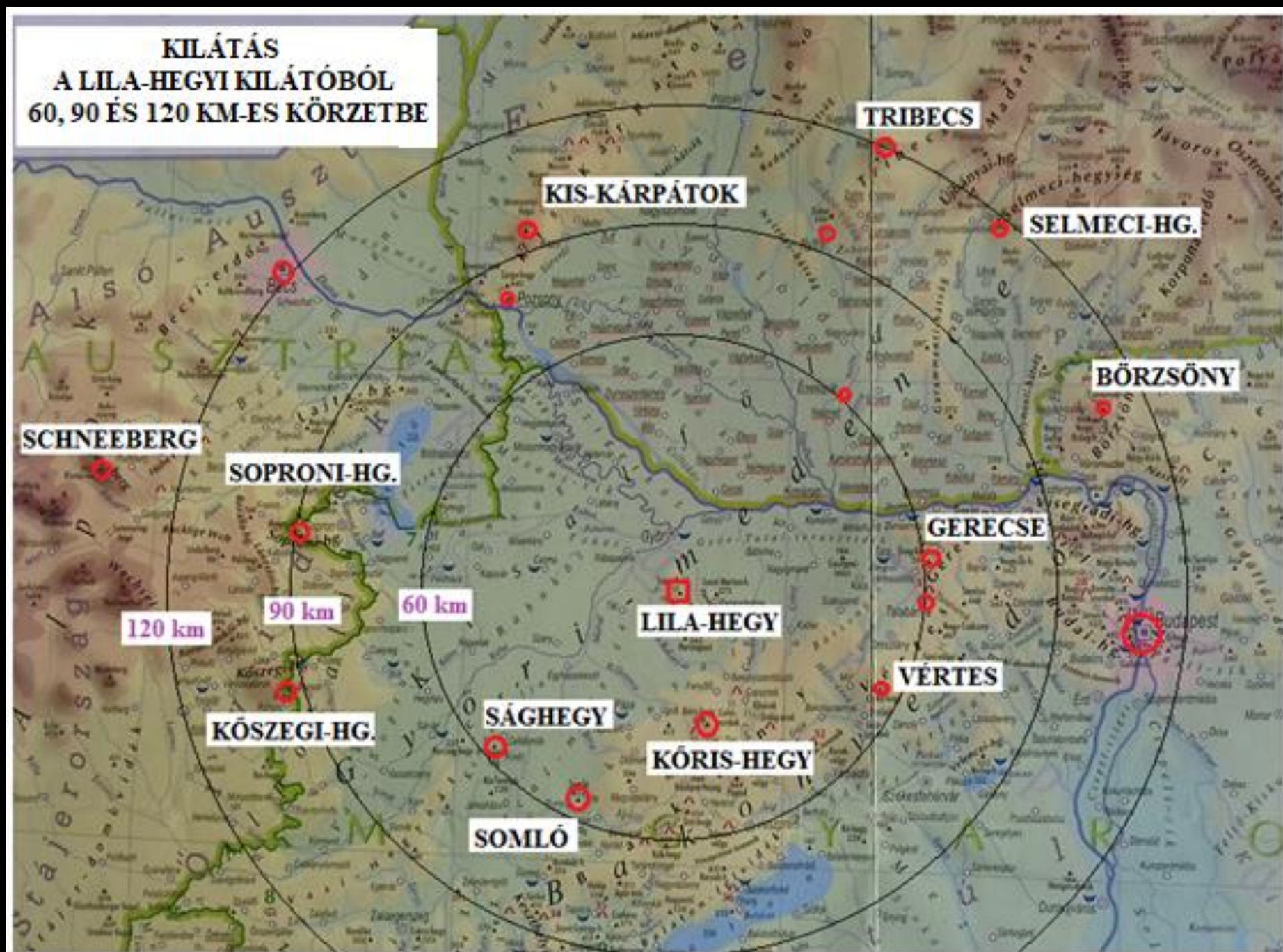
A 12 SZÖGLETŰ
KILÁTÓTERASZ
KÜLSŐ OLDALÁT
MELLVÉD TESZI
BIZTONSÁGOSSÁ.

A KILÁTÓTERASZ KÖZEPÉN TÉRKÉP MUTATJA A
BELÁTHATÓ TÁJ HATÁRAIT.

A TERASZ KÖNYÖKLŐJÉN 6 FONTOSABB
IRÁNYBA (60 FOKONKÉNT)
LÁTVÁNYMAGYARÁZÓ KÉPSOR
TALÁLHATÓ.

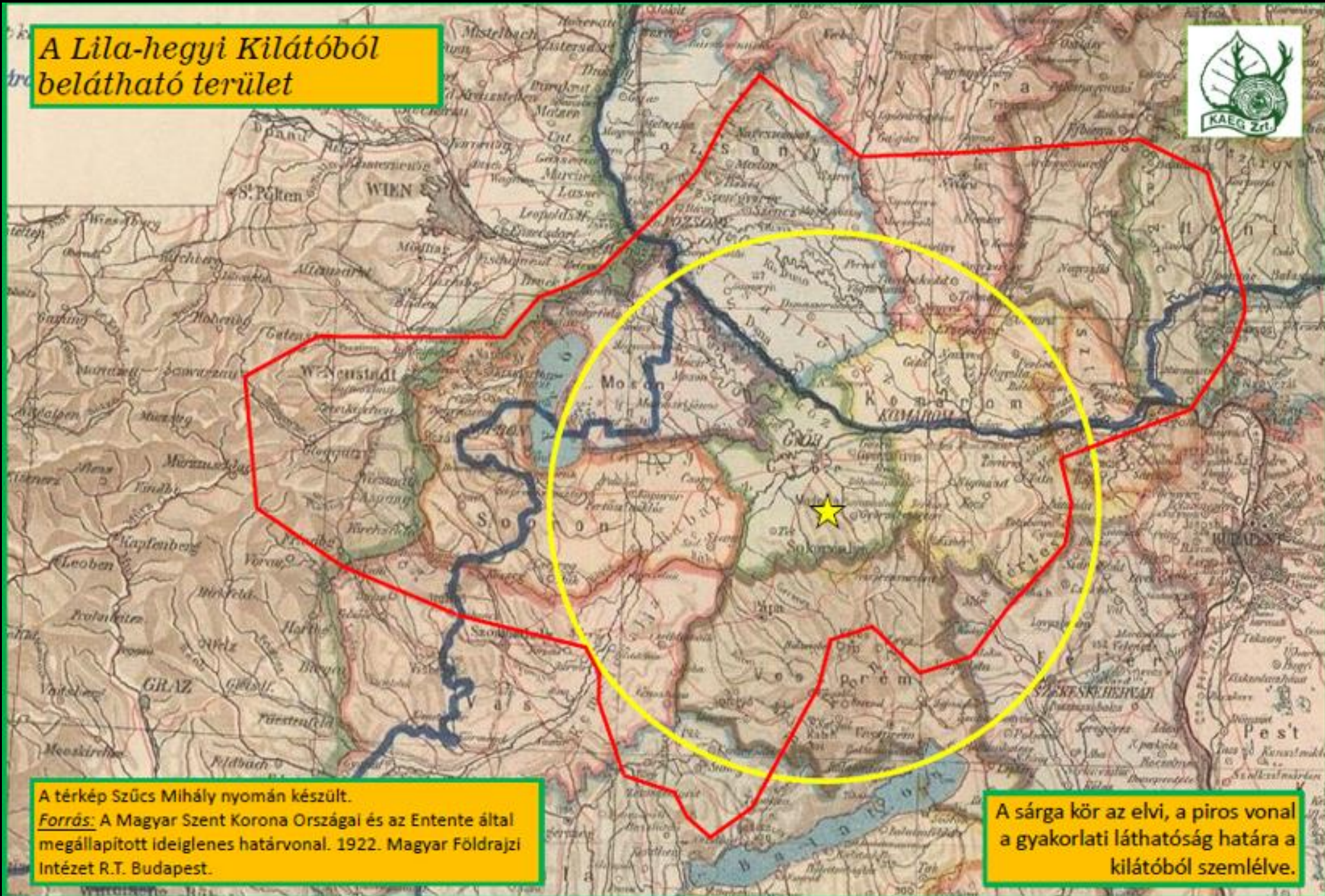
**KILÁTÁS
A LILA-HEGYI KILÁTÓBÓL
60, 90 ÉS 120 KM-ES KÖRZETBE**

A Lila-hegyi Kilátóból belátható terület

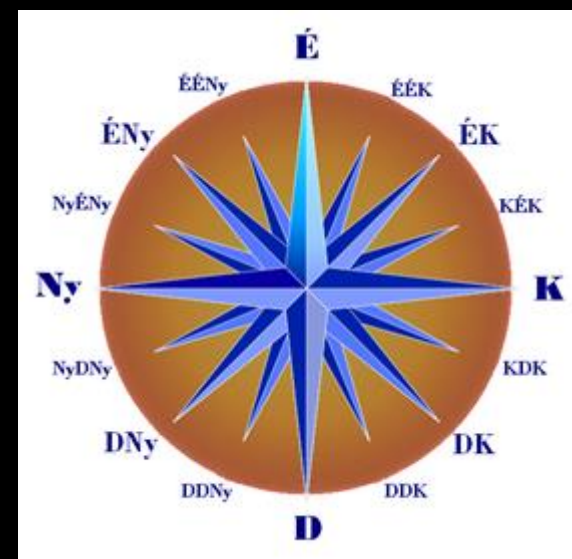

A térkép Szücs Mihály nyomán készült.

Forrás: A Magyar Szent Korona Országai és az Entente által megállapított ideiglenes határvonal. 1922. Magyar Földrajzi Intézet R.T. Budapest.

A sárga kör az elvi, a piros vonal a gyakorlati láthatóság határa a kilátóból szemlélve.

MIÉRT LÁTHATÓK A LILAHEGYI KILÁTÓBÓL A 70 KM-NÉL TÁVOLABBI HEGYSÉGEK?

A mai országhatárokra átszámítva Ausztriából kb. 3000 km², Szlovákiából: 6000 km², Magyarországból 9000 km² a belátható terület nagysága a Lila-hegy kilátójából.

A MAI VÁRMEGYERENDSZER ÉRINTETT TAGJAI RA VONATKOZTATOTT LÁTHATÓSÁG KM²-BEN

Győr-Moson-Sopron	4208 km ² -ből	kb. 4000 km ²
Komárom-Esztergom	2264 km ² -ből	kb. 1200 km ²
Fejér	4358 km ² -ből	kb. 200 km ²
Veszprém	4463 km ² -ből	kb. 1800 km ²
Zala	4353 km ² -ből	kb. 300 km ²
Vas	3336 km ² -ből	kb. 1500 km ²
ÖSSZESEN		kb. 9000 km²

**A LILA-HEGYI KILÁTÓBÓL MEGFIGYELHETŐ (EGYKORI) VÁRMEGYÉK,
TÁJAK ÉS AZOK KÖRÜLBELÜL BELÁTHATÓ TERÜLETRÉSZE KM²-BEN**

IRÁNY	VÁRMEGYE, TARTOMÁNY	MI LÁTHATÓ BELŐLE ?	BELÁTHATÓ TERÜLET KB.
körbe	Győr vármegye	Sokoró, Kisalföld	1534-ből kb. 1300 km ²
É	Pozsony vármegye	Csallóköz, Kis-Kárpátok	4370-ből kb. 2000 km ²
ÉÉK	Nyitra vármegye	Vág-völgy, Tribecs	5519-ből kb. 1200 km ²
ÉK	Bars vármegye	Selmeci-hg.	2724-ből kb. 800 km ²
KÉK	Hont vármegye	Börzsöny	2633-ból kb. 500 km ²
K	Esztergom vármegye	É-Gerecse	1077-ből kb. 500 km ²
KDK	Komárom vármegye	D-Gerecse, Vértes	2834-ből kb. 2000 km ²
DK	Fejér vármegye	Móri-árok	4129-ből kb. 200 km ²
D	Veszprém vármegye	É-Bakony, Kőris-hegy, Somló	3953-ból kb. 1600 km ²
DDNy	Zala vármegye	Keszthelyi-hg., Zalai-dombság	5995-ből kb. 500 km ²
DNy	Vas vármegye	Ság-hegy, Kőszegi-hg.	5474-ből kb. 1500 km ²
Ny	Sopron vármegye	Soproni-hg.	3526-ból kb. 3000 km ²
Ny	Alsó-Ausztria tartomány	Schneeberg, Rax	19178-ből kb. 1000 km ²
ÉNy	Moson vármegye	Lajta-hg.	1989-ből kb. 1900 km ²
	13 vármegye + 1 tartomány		kb. 18 000 km ²

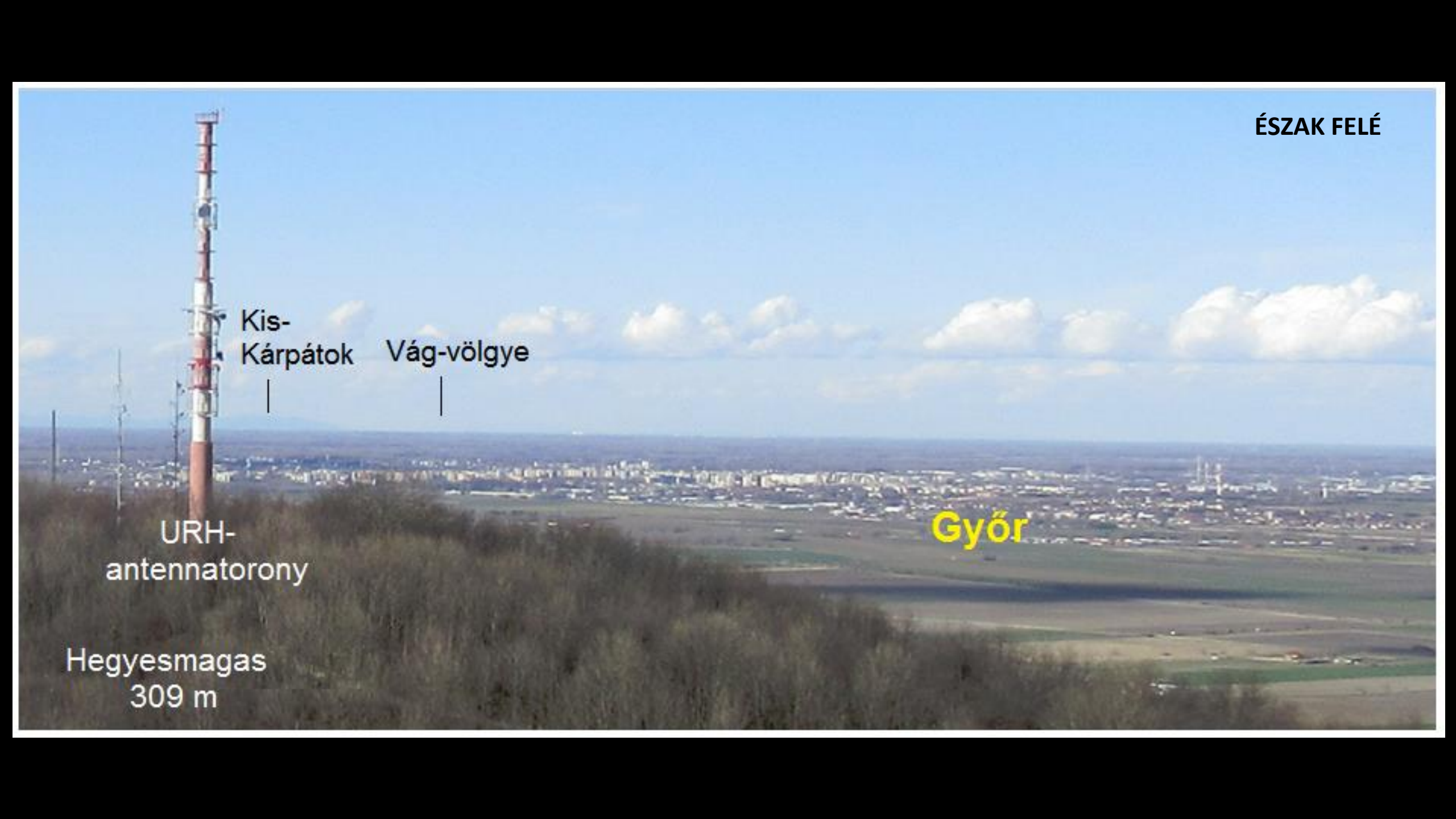
ÉSZAK FELÉ

Kis-
Kárpátok Vág-völgye

Győr

URH-
antennatorony

Hegyesmagas
309 m

ÉSZAK FELÉ

K i s - K á r p á t o k

Dunaszerdahely

Győr

ÉÉK FELÉ

Zobor-hegy
588 m

Tribecs
829 m

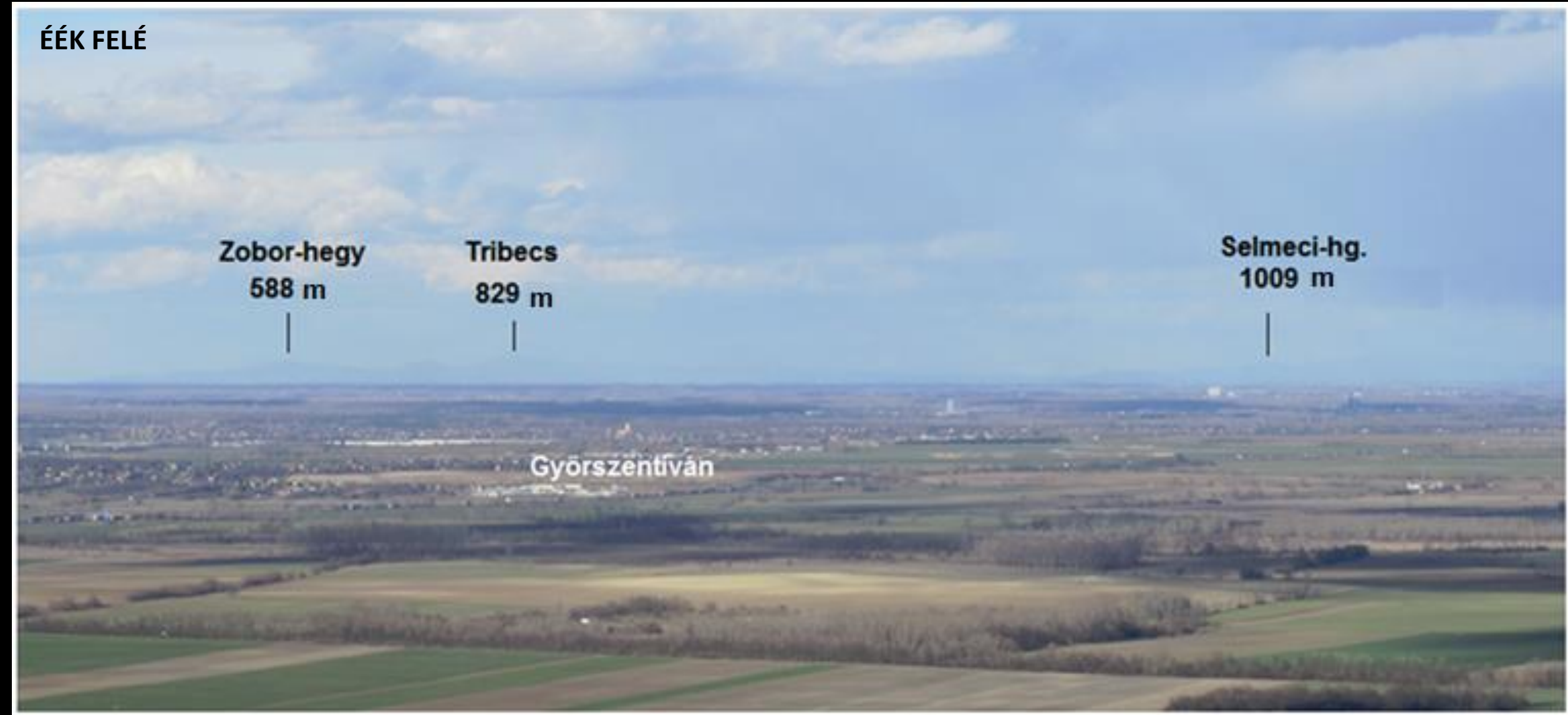
ÉÉK FELÉ

Zobor-hegy
588 m

Tribecs
829 m

Selmeci-hg.
1009 m

Györszentiván

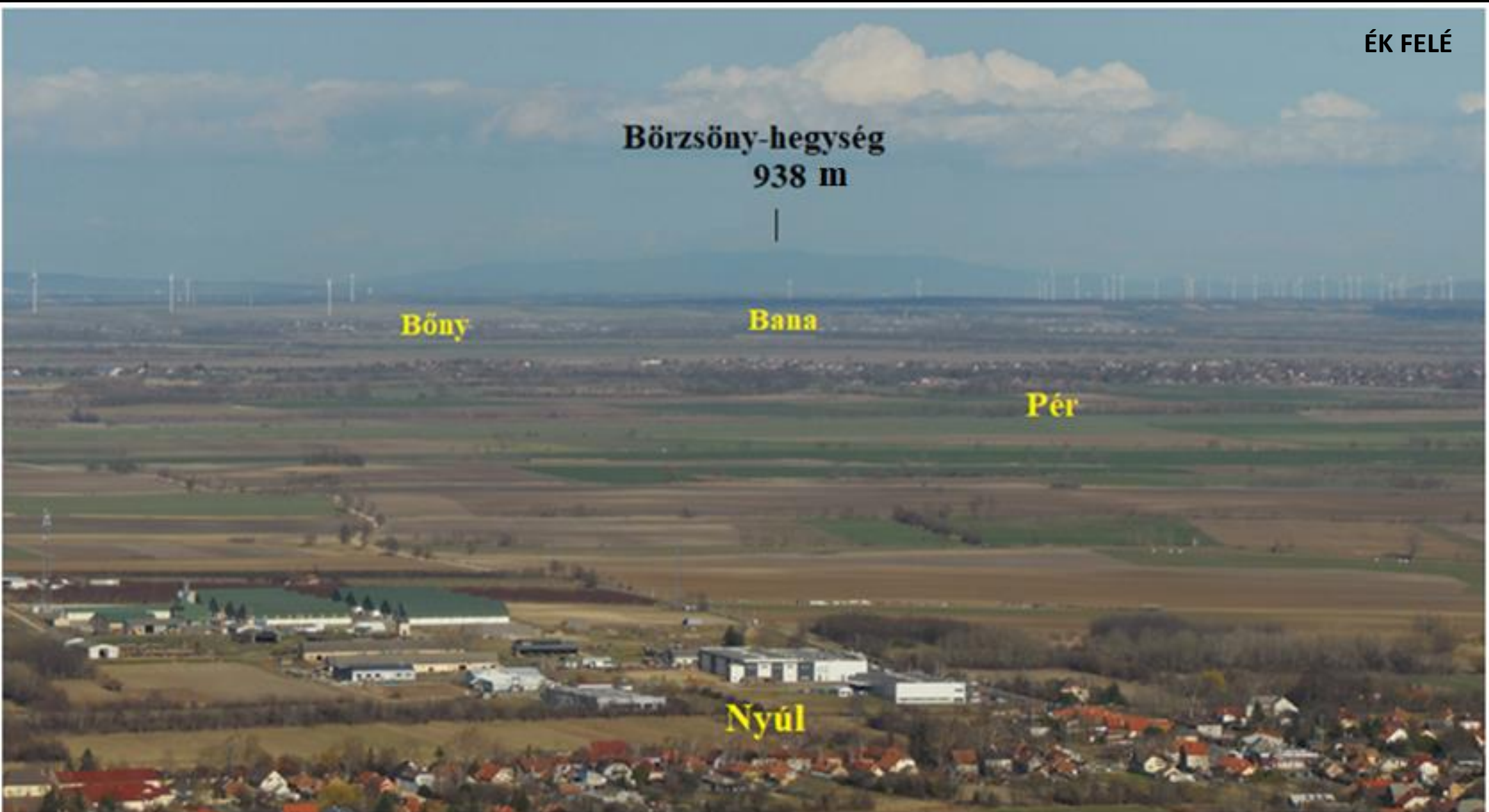
Börzsöny-hegység
938 m

Böny

Bana

Pér

Nyúl

KÉK FELÉ

Börzsöny
938 m

Gerecse
663 m

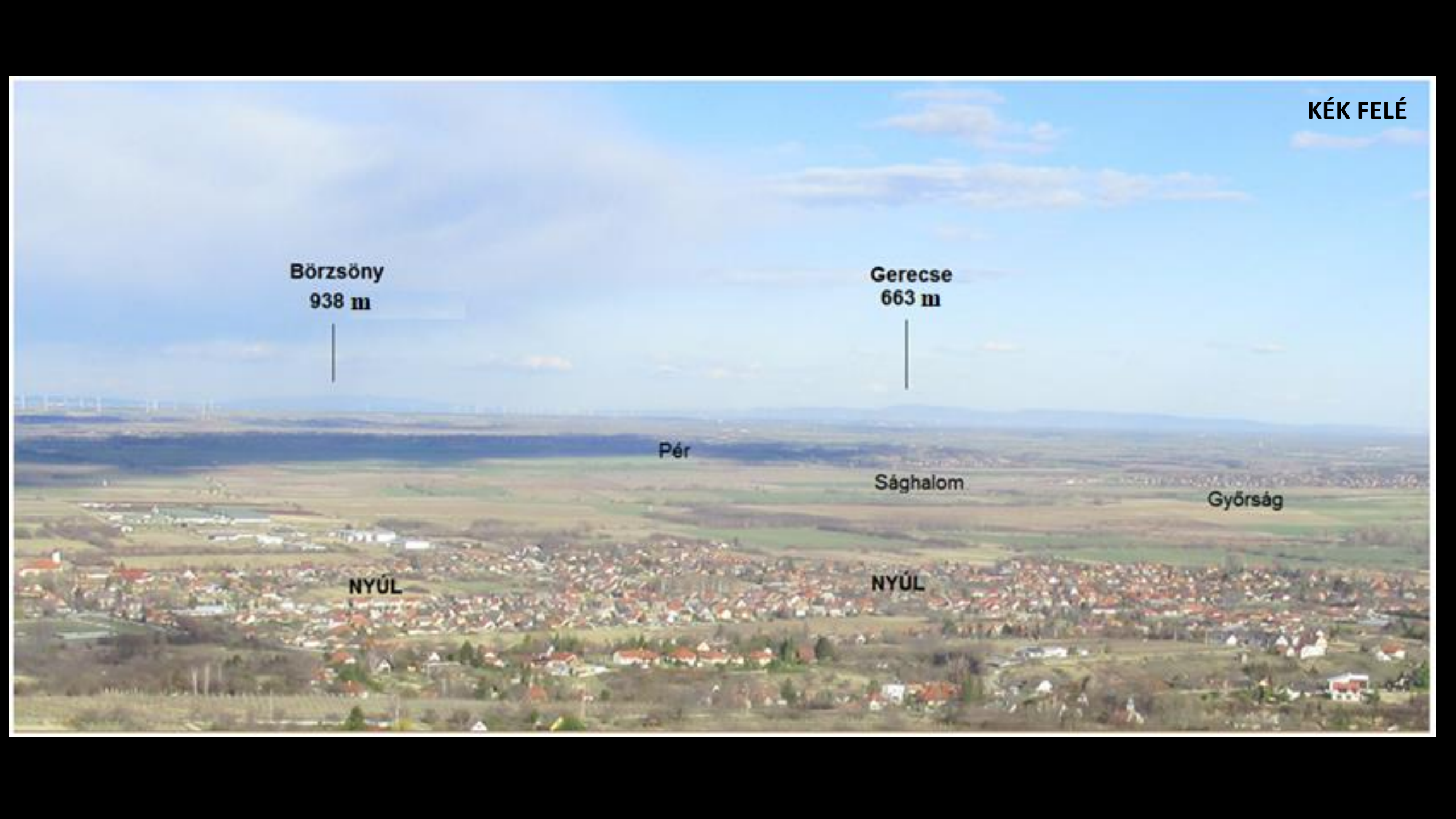
Pér

Sághalom

Györság

NYÚL

NYÚL

KELET FELÉ

G e r e c s e
633 m

Tatai-árok
Budapest felé
vezető utak

V é r t e s
487 m

Pér

Ság-halom 193 m

Györság

Nyúl

DK FELÉ

Gerecse

Tatai-
árok
|

V é r t e s - h e g y s é g

Móri-
árok
|

Bakony

Györság

Pannonhalma

Écs

N y ú l

DK FELÉ

V é r t e s - h e g y s é g

Pannonhalmi Monostor
282 m

**Millenniumi
emlékmű**
270 m

**Boldogasszony-
kápolna**
275 m

**Boldog Mór-
kilátó**
257 m

PANNONHALMA

ÉCS

DDK FELÉ

V é r t e s - h e g y s é g

Csóka-hegy
479 m

Móri-árok
Székesfehérvár
felé vivő út

Pannonhalma

DDK FELÉ

V é r t e s

Móri-
árok
|

É s z a k i - B a k o n y

Pannonhalma

Écs

Nyúl

Szent Pál-
hegy 316 m.

DÉL FELÉ

É s z a k i - B a k o n y

Kék-hegy
661 m

Kőris-hegy
709 m

↑
Nyúli-hegy
316,8 m

DÉL FELÉ

Kék-hegy
661 m

Kőris-hegy
709 m

tényői rádió
antenna

Nyúli-hegy
316,8 m

DNY FELÉ

Tapolcai-
medence

Keszthelyi-
hegység

Somló
432 m.

Zalai-
dombság

A Sokorói-halomvidék Szemere-vonulata

NYDNY FELÉ

**Ság-hegy
279 m**

Marcál-medence

R á b a k ö z

A Sokorói-halomvidék Szemere-vonulata

NYUGAT FELÉ

Kőszegi-hegység,
Írott-kő
882 m

Wechsel
1782 m

Schneeberg
2076 m

A Sokorói-halomvidék Szemere-vonulata

NYUGAT FELÉ

Rax
2007 m

Schneeberg
2076 m

AZ ALPOK CSÚCSAI A LILAI KILÁTÓBÓL 2019.03.05. 14 ÓRAKOR

NYUGAT FELÉ

K e l e t i - A l p o k

Schneeberg
2076 m.

↑
Soproni-hg. 557 m

Csorna

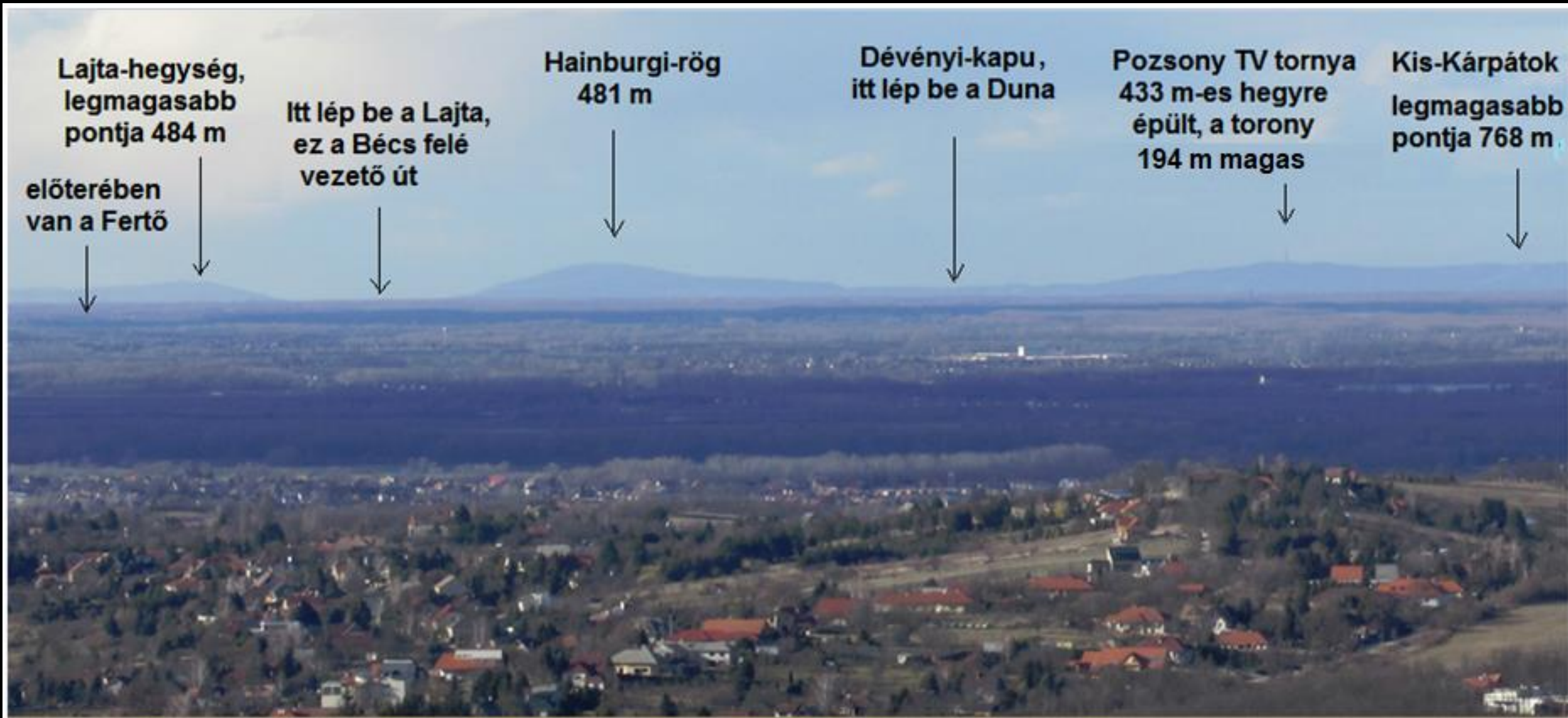
Koroncó

Schneeberg

NYUGAT FELÉ

ÉNY FELÉ

ÉÉNY FELÉ

K i s - K á r p á t o k
650- 768 m

Győrújbaráthegy

Hegyesmagas
309 m

Győr

A KILÁTÓ KÜLSŐ ÉS BELSŐ MEGVILÁGÍTÁSÁT NAPELEMEK BIZTOSÍTJÁK

Tisztelt Látogatók!

**A SOKORÓ TÁJEGYSÉG
ÉRTÉKTÁR BIZOTTSÁGÁNAK
KÉRÉSE A TURISTÁKHOZ**

A kilátó és környéke tisztaságának megőrzése érdekében kérjük az ide látogatókat, hogy az útjuk során keletkezett hulladéktól ne a kilátó környékén igyekezzenek megszabadulni, ugyanis az itteni domborzati és útviszonyok, illetve a jelenlegi munkaerő gondok mellett könnyű belátni, hogy szemétyűjtők (és mobil WC) elhelyezése, azok rendszeres tisztán tartása ezen a helyen irreális elvárás az érintett Önkormányzatoktól és az Erdőgazdaságtól. Kérjük tehát, hogy a Nyugat-Európában már gyakorlattá vált módon, feleslegessé vált tárgyait mindenki vigye magával és otthoni szeméttárolókba helyezze el. Szíves megértésüket és segítő hozzáállásukat köszönjük!

AZ ERDÉSZET ÜZENETEI A TERMÉSZETJÁRÓKHOZ

Ha te hazamész – a szemet miért marad?

A szemet veled jött – veled is kell hazamennie!

A természet Téged vár – a szemetedre nem kíváncsi!

Te sem szemetet nézni jöttél – miért gondolod, hogy mások kíváncsiak a tiédre!

Miért nem érdemes kihelyezni hulladékgyűjtőket?

- Az erdő állatai táplálékot keresnek benne, miközben kiborítják, elfogyasztásával pedig fertőzéseket kaphatnak el. Ezentúl a települések közelében elhelyezett hulladék bizonyos vadfajokat – például a vaddisznót, rókát – beszoktatja a lakott területekre.
- Az erdei hulladékgyűjtőbe dobott szemetet a szél könnyen elhordja.
- A tároló környezetében gyűlő szemet további szemetelesre csábít, megjelenik a háztartási hulladék, lom.
- A túrázás során keletkező hulladék nagy része élelmiszerek csomagoló anyaga. Ha az ételt-italt magunkkal hozzuk az erdőbe, a csomagolást sem okozhat gondot hazavinni.

**AZ EMLÉKEIDET VIDD HAZA ÉS CSAK A
LÁBNYOMODAT HAGYD AZ ERDŐBEN!**

AZ ERDŐ SÓHAJA CÍMŰ VERS FEKETE ISTVÁN FORDÍTÁSÁBAN

AZ ERDŐ SÓHAJA

Vándor, ki elhaladsz mellettem, ne emelj rám kezet!

**Én vagyok tűzhelyed melege hideg, téli éjszakákon, én vagyok
tornácod barátságos fedele, amelynek árnyékába menekülsz a
tűző nap elől és gyümölcsöm oltja szomjúságodat.**

**Én vagyok a gerenda, mely házadat tartja, én vagyok asztalod
lapja, én vagyok az ágy, amelyben fekszel, a deszka, amelyből
csónakodat épited.**

**Én vagyok házad ajtaja, bölcsőd fája, koporsód fedele.
Vándor, ki elmegy mellettem, hallgasd meg a kérésemet:
-Ne bánts!**

Hannes Tuch

Hannes Tuch (német erdész, író és költő 1906-1966)

A Csatai-völgy mondája

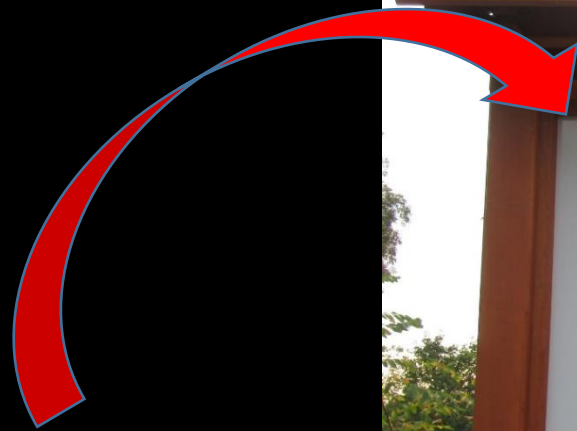
(Dr. Ábrahám Imre feldolgozásának rövidített változata)

A Lila-hegy lábánál összeér a két falu. Az utca egyik oldala Nyúlhoz tartozik, a másik Barátihoz. Egykor az itt lakók állatai a hegyoldalban szoktak legelészni. Egy alkalommal az egyik baráti asszonynak elvitte a héja a kislibáját. A hiány csak este derült ki, amikor megszámolta az állatokat. A szomszédjaival megtárgyalva az ügyet arra a következtetésre jutottak, hogy csakis a nyúliak lophatták el azt. Nosza, át is mentek hozzájuk és jól összevitatkoztak egymással. Szó szót követett. A barátiak azt kiabálták a nyúliaknak, hogy az utca túloldalán lakó nyúliak mind rongyemberek, galád az egész falu! Lám, a természetől is csak annyit kaptak, amennyit megérdemelnek! Elég ránézni a híres hegyükre, a Lilára, ott szégyenkezik alacsonyásával az ő Hegyesmagasuk mögött. Ebbe a sértésbe a nyúliak nem törődhetek bele. Szaladtak a bíróhoz, elpanaszolták, mi történt. A bíró elrendelte, hogy minden épkézláb ember éjszaka gyülekezzen a Lila és Hegyesmagas közötti völgybe. A telehold fényénél a férfiak ásóval, kapával megbontották a Hegyesmagas oldalát, az asszonyok pedig kosarakban a fejükön áthordták a Lila tetejére, hogy magasítsák a hegyet. Másnap, amikor a barátiak rájöttek a turpisságra, mérgükben elhatározták, hogy visszahordják a földet, sőt még többet is, mint amit a nyúliak elvittek. Az ide-oda cipekedés aztán többször megisméltódott. Az eseménynek persze híre ment a környéken, a szomszéd falubeliek kinevették, csataiaknak kezdték csúfolni a vitatkozó feleket. A végén bírósághoz fordultak a háborúskodók, hogy a törvény döntse el, kinek a hegye magasabb, melyik falu lehet büszkébb a magaslatára. A döntés meglepő volt. A bíróság elrendelte, hogy a Lila csúcsát árokkal kerítsék Barátihoz, hogy azon túl mindegy legyen, hogy melyik a magasabb. Hogy miért a barátiak kapták a Lila csúcsát? Talán azért, hogy így büntessék a földelhordást kezdeményező nyúliakat. A vita ezzel elcsendesült, de a Lilát a nyúliak azóta is magukénak tekintik és a két hegy közti mélyedést ma is Csatai-völgynek hívják. Egyébként a kilátót hordozó Lila tengerszint feletti magassága 313, az URH antennával ellátott Hegyesmagasé pedig 309 méter. (A történet rövidített változatát Szűcs Mihály készítette)

A természetjárók tízparancsolata

1. Nyitott szemmel, szívvel járd a természetet, ne akard legyőzni, ha tényleg szereted!
2. Úton: erdőn-mezőn óvd, őrizd a csendet, s féltett titkaiba lassanként beenged!
3. Állatot ne üldözz, s ne tépj le virágot, addig szép az élő, amíg élni látod!
4. Kerüld a feltűnést! Gyalogösvényeken nem a divat a fő, inkább a kényelem!
5. Hőségben és fagyban, kivált a hegyekben fokozottan ügyelj az egészségedre!
6. Hosszú úton járva az ember elfárad, oszd be hát erődöt, s elemózsiádat!
7. A tűz életerő és mohó, vak fegyver, jobb ha szemmel tartja s vigyáz rá az ember!

8. Aki éjszaka is a szabadban lakik, ismerje a táborverés szabályait!
9. Utánad semerre ne maradjon szemét, a természet kincstár, ne csúfítsd ékszerét!
10. A természet őrzi az igazi titkot, lesd el hát s hasznosítsd, amire tanított!

Szűcs Mihály

Nyúl, 1980. I. 18.

Erdei vallomás

*Szíven szorít az erdő ősi rendje,
Tiszteletet parancsol a magány,
Áhítattal tölt el madárhangú csendje
S ámulva csüggök suttogó szaván.*

*Kinek legmélyéig tiszta a lelke,
Az megérti, hogy mit dörög a tölgy,
S az októberi színes rengetegbe,
Ha ködöt ásít odalenn a völgy...*

*Tavasza felé az élet lüktetése,
Ősszel meg a tarka elmúlás,
Megérinti a lét árnya, a béke,
Az emberénél nagyobb alkotás...*

*Ilyenkor aztán néhány pillanatra
Megállítok egy-egy gondolatot,
S köszönetet mondok így magamba'
A sok szépért, mely nekem adatott.*

*Igazán az erdő az én templomom,
Az imádságát is jól ismerem,
A tájba gyönyörködve imádkozom,
Természet ura vagy Te, Istenem!*

Szűcs Mihály Nyúl, 1966. június

PIHENŐHELYEK
A KILÁTÓ KÖRNYÉKÉN

DRÓNFELVÉTEL A KILÁTÓRÓL

A LILA-HEGYI KILÁTÓ 2020. OKTÓBER 15-ÉN
BEKERÜLT A **SOKORÓI TÁJEGYSÉGI ÉRTÉKTÁRBA**
ÉS **FELKERÜLT A LEGÚJABB SOKORÓ TÉRKÉPRE IS.**
AZ **ORSZÁGOS PIROS TÚRAUTVONAL** ÉS
A **NYÚLI KÖKÖRC SIN-KÖRÚT IS ÉRINTI.**

ELISMERŐ OKLEVÉL

A Sokoró Tájegységi Értéktár Bizottság
megállapítja, hogy a

LILA-HEGYI KILÁTÓ

a magyar nemzeti értékekről és
hungarikumokról szóló 2012. évi XXX. törvény
3.§ harmadik bekezdés (3) pontja alapján

NEMZETI ÉRTÉKNEK MINÓSÚL

és megfelel a magyar nemzeti értékek és
hungarikumok gondozásáról szóló 114/2013
(IV.16) kormányrendelet feltételeinek.

A Győrújbarát és Nyúl község határán álló

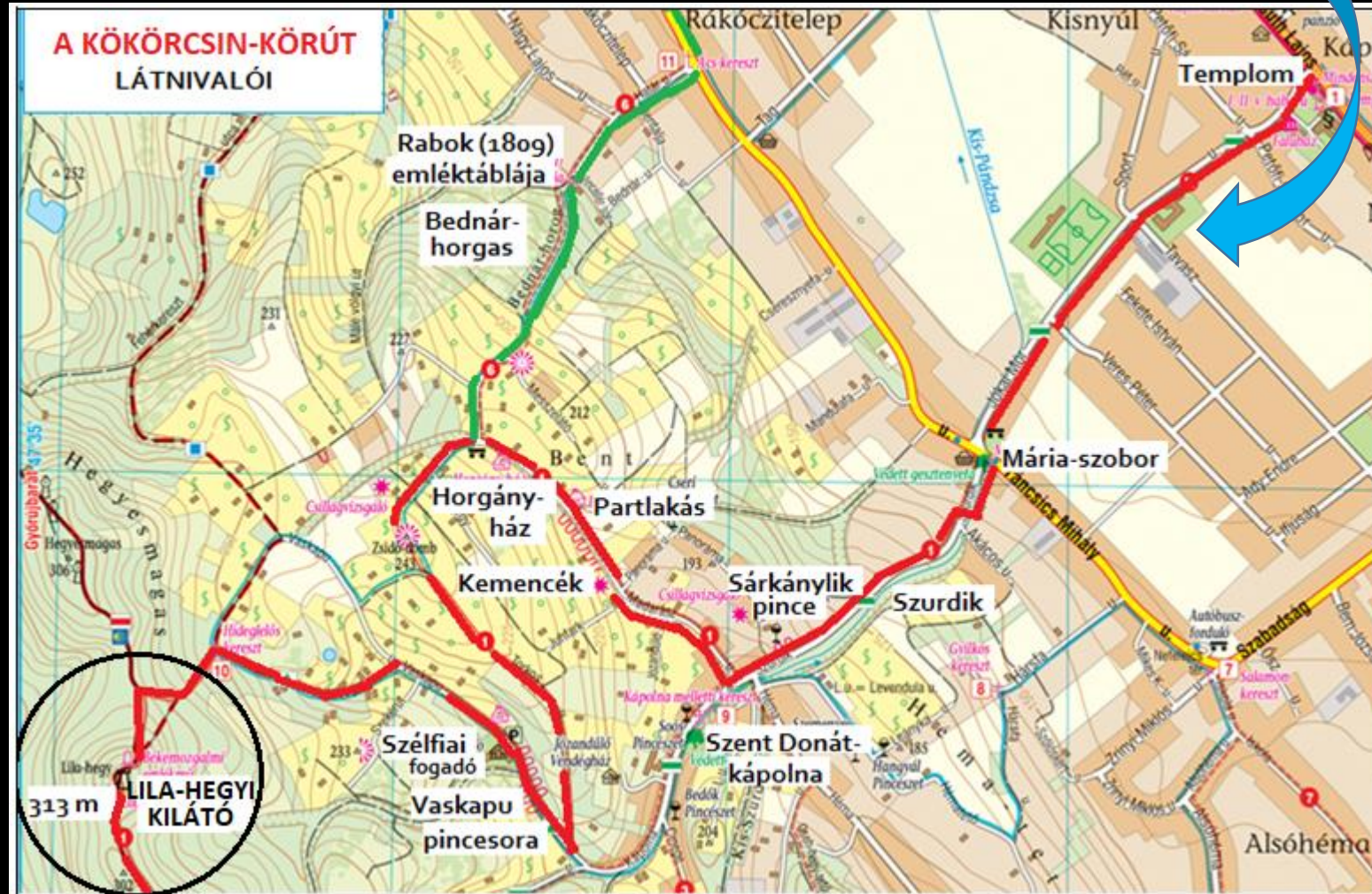
LILA-HEGYI KILÁTÓT

felveszi a
SOKORÓ TÁJEGYSÉGI ÉRTÉKTÁRBA
és a turizmus és vendéglátás, valamint az
épített környezet szakterületenkénti
kategóriákba sorolja.

Nyúl, 2020. október 15-én

Szűcs Mihály

Szűcs Mihály
a SOTÉB elnöke

LÁTOGASSA MEG ÖN IS A LILA-HEGYI KILÁTÓT,
GYÖNYÖRKÖDJÖN HAZÁNK SZÉPSÉGÉBEN!

KÖSZÖNI MEGTISZTELŐ FIGYELMÜKET
AZ ANYAG ÖSSZEÁLLÍTÓJA:

István Miklós

a Nyúli Települési- és a Sokorói Tájegységi Értéktár Bizottság elnöke
2023.